

FOKUS

SÅDAN FÅR NYE APOTEKERE GANG I MEDICINSAMTALERNE

11

Trine Frost, ny apoteker,
Holbæk Elefant Apotek

**APOTEKET SKAL
OPSPØRE
OSTEOPOROSE**
SIDE 20

APOTEKSPORTRÆT
Reportage fra et
apotek, der laver
skræddersyet
medicin

SIDE 24

Rie Pedersen, souschef,
Holbæk Elefant Apotek

VIDSTE DU, AT ...

over 25.000 borgere hvert år får en
medicin- eller compliancesamtale på apoteket?

Det hjælper dem til at få gode medicinvaner.

INDHOLD

4 Leder

Ny kredsstruktur skal åbne for samarbejde med regionerne

5 Medieklip

6 Nyheder

8

Ny uddannelse om mentalisering på apotek

11

FOKUS

**NYE APOTEKERE LØFTER
MEDICINSAMTALERNE**

12

Kan ses på bundlinjen

14

Lige så vigtige som rådgivning

16

Kunderne oplever, at vi faktisk vil dem noget

20

Apoteker skal hjælpe med at opspore osteoporose

22

Mange farmakonomelever klar til start

24

SERIE: APOTEKSPORTRÆTTER

Fabrikken for skræddersyede lægemidler

26 Ny viden

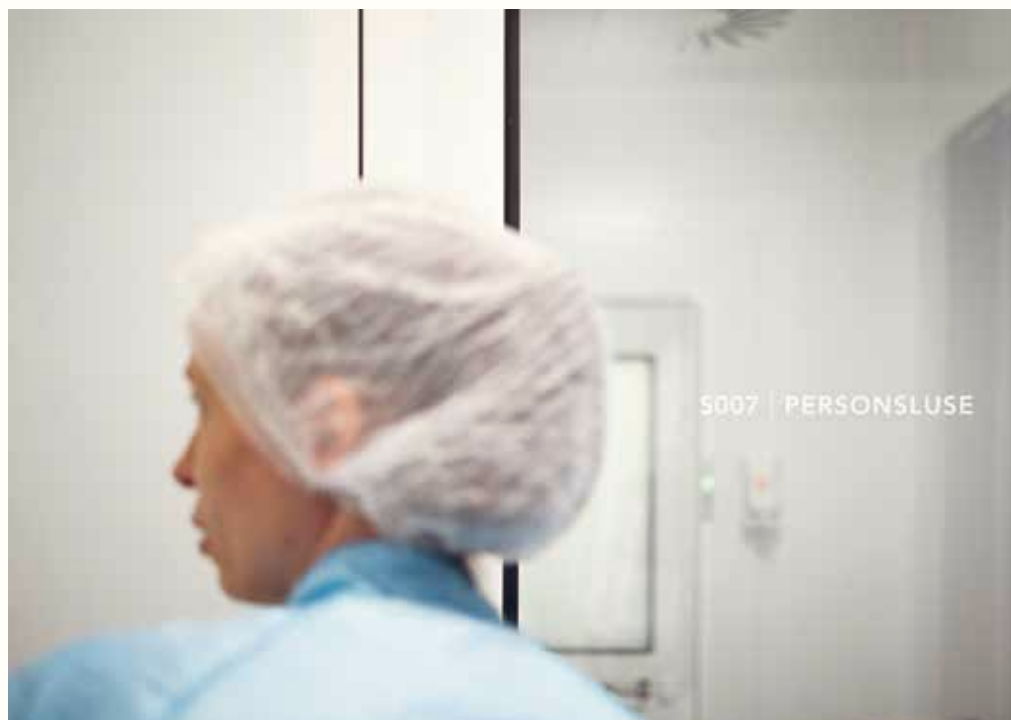
Nyt om apoteksrelevant forskning

27 Rundt om

Potensmidler

30 APOTEKERLAND

Se hvem, der er udnævnt, flyttet eller har åbnet ny filial.

24

STERILT. Kom med helt ind i den sterile produktion, når der laves lægemidler til de få på Glostrup Apoteks magistrelle produktion.

Jeg har gjort det klart over for farmaceuterne, at hvis de skal tjene deres løn hjem som farmaceut, skal de lave medicin- og compliancesamtaler. Det er en vigtig ydelse på apoteket

Bilal Marashdeh, apoteker
Frederiksberg Godthåb Apotek
og Vaisenhus Apotek

Klar til næste skridt

EFTERÅRET KOMMER til at stå i det nære sundhedsvæsens tegn. Regeringen barsler med en længe ventet sundhedsaftale senere på året, og de centrale aktører på sundhedsområdet spiller sig lige nu på banen med deres visioner og idéer til, hvordan det borgernære sundhedsvæsen kan styrkes.

Regeringen, Danske Regioner og KL er kommet med et fælles bud på en struktur med sundhedsklynger, og Danske Regioner har desuden præsenteret 17 forslag, der skal bane vej til bedre forsyningssikkerhed og øget kvalitet i lægemiddelbehandlingen.

Målet er de fleste enige om: Sundhedsvæsenet skal tættere på borgerne, og overgangene, når en borger skifter fra en sektor til en anden, skal styrkes. Den vision deler vi i Apotekerforeningen, og vi kan også bidrage til løsningen. Apotekernes medicinfaglighed og brede borgerkontakt gør os til en oplagt samarbejdspartner for regionerne, når medicinsikkerheden skal styrkes ude hos borgerne.

Hidtil har vores organisering været en barriere for bredere mere forpligtende samarbejder. Det har været uklart for regionerne, hvem apotekerne har talt på vegne af, når vi har været i dialog. Sådan bliver det ikke fremover. I starten af juni stemte et stort flertal af Apotekerforeningens medlemmer for en ny kredsstruktur, og vi går snart fra at være organiseret i otte til fem kredse, der matcher regionsinddelingen.

Det betyder ikke i sig selv flere sundhedsopgaver til apotekerne. Men fundamentet for en stærkere regional repræsentation er støbt. Og det er vigtigt netop nu, hvor stadig flere sundhedsopgaver ruller fra hospitalerne ud i det borgernære sundhedsvæsen, som apotekerne er en del af.

Med nye regionale apotekerkredse er grunden lagt for et udvidet samarbejde med regionerne.

Jesper Gulev Larsen,

formand for

Danmarks Apotekerforening

Først venter den formelle del af den proces, der skal resultere i en ny kredsinddeling. Men så snart de nye kredsbestyrelser er på plads, kan der tages hul på arbejdet lokalt.

Et oplagt sted at starte er i de nye regionsråd og sundhedsudvalg, der nedsættes i foråret næste år, når de nye regionsråd har konstitueret sig efter regionsrådsvalgene i november. Her vælges de politikere, der kommer til at stå i spidsen for udviklingen af sundhedsvæsenet i de

næste fire år. De bliver centrale partnere, hvis apotekerne skal have en endnu stærkere rolle i at skabe tryghed og sikkerhed om borgernes medicin lokalt. En oplagt første opgave for de nyvalgte kredsbestyrelser bliver at hilse på regionspolitikkerne, hvoraf mange vil være nye på posterne.

Her skal vi fortælle, hvordan apotekerne bidrager til at løfte vaccinationsindsatsen, hjælper kronikere til at tage deres medicin rigtigt, underviser medarbejdere i hjemmeplejen og på bosteder i medicinhåndtering. For blot at nævne et par eksempler. Og vi kan gå i dialog om, hvordan de gode erfaringer kan bredes ud og komme mange flere medicinbrugere til gode.

Med de fem nye regionskredse har vi fundamentet. Nu skal vi sammen bygge videre på det, så vi kan bistå regioner og kommuner i løsningen af endnu flere af de mange vigtige opgaver, der fremover skal løses i det nære sundhedsvæsen. ●

Apoteker:
Færdigvaccinerede skal stadig bruge mundbind

Selvom man er færdigvaccineret mod COVID-19, er man ikke fritaget fra at bære mundbind eller visir på offentlige steder, hvor der er krav om det. En del af landets apoteker oplever alligevel borgere, der kommer ind på apoteket uden mundbind eller visir og siger, at det behøver de ikke, da de er færdigvaccinerede. Men det er en misforståelse, påpeger sundhedsfaglig chefkonsulent Helle Jacobsgaard fra Danmarks Apotekerforening

NORDJYSKE

Nordjyske Stiftstidende, 4. juni 2021

TOP 3

Top 3 mest besøgte sider på apoteket.dk

1. Antistoftest
2. Find apotek
3. Let smerten

Apotekere er vigtige spillere i det nære sundhedsvæsen, hvor deres viden om medicinsikkerhed, rådgivning og digitale arbejde er afgørende for syge borgere og deres pårørende. Derfor skal apotekerne også tænkes ind i sundhedsklyngerne

Jesper Gulev Larsen, formand for Danmarks Apotekerforening i debatindlæg bragt i Altinget den 23. juni 2021

5014

Facebook-brugere så opslaget på Apoteket.dks Facebook-side om forskning på apotekerne. Den fik desuden over 100 "synes godt om"-tilkendegivelser.

Opfordrer til debat for at øge medicinsikkerheden

På **Twitter** bakker Apotekerforeningen op om regeringens forslag til **en ny sundhedsaftale** og opfordrer til videre debat om bedre koordinering mellem læger, kommuner og apoteker for at øge medicinsikkerheden.

Mest læste nyhed på medlemsnettet!

Nyheden om **test af solprodukter 2021** og om, hvordan apoteket kan bruge testen til at rådgive ud fra kundernes behov, var den mest læste i juni. I alt har der været

505

unikke sidevisninger af nyheden.

Ny hjemmeside hjælper ved restordre

En ny hjemmeside skaber overblik over højfrekvente produkter i restordre. Ambitionen er at lette håndteringen af restordre for alle berørte.

Lægemidler i restordre er til gene for både borgere, læger og apoteker. Nu vil en ny hjemmeside afhjælpe problemerne ved at give et overblik over højfrekvente restordre eller restordre, der på anden måde udgør en særlig klinisk udfordring.

Apoteker og læger kan bruge hjemmesiden til at agere over for borgerne i restordresituationer. Det kan spare tid og besvær, når produkter skal eftersøges, alternativer findes og recepter fornys. Det siger professor på Syddansk Universitet Anton Pottegård, som er en af initiativtagerne bag Restordre.dk.

"Vi kan ikke få restordre til at gå væk. Det er der heldigvis andre, der arbejder på. Men vi kan lette en god del af håndteringen ude i frontlinjen ved at skabe transparens," siger Anton Pottegård.

Listen er kort

Listen på hjemmesiden indeholder typisk under ti lægemidler, og det er, ifølge Anton Pottegård, helt afgørende, at

den er kort.

"Hvis sådan en liste skal have værdi, skal den fremfor alt være overskuelig. Man skal hurtigt og nemt kunne få et overblik over de restordre, som aktuelt skaber kliniske udfordringer," siger han.

For at sikre at det kun er de restordre, der faktisk skaber udfordringer, som kommer med på listen, har de været igennem en individuel vurdering af en medarbejder på København Sønderbro Apotek og en klinisk farmakolog fra Odense Universitetshospital. Apoteket har været med i udviklingen af den nye hjemmeside.

Informationerne på Restordre.dk er baseret på data fra grossister og apotekernes lagre. Restordre.dk er udviklet og drevet af Afdeling for Klinisk Farmakologi, Farmaci og Miljømedicin på Syddansk Universitet, Afdeling for Klinisk Biokemi og Farmakologi, Odense Universitetshospital og København Sønderbro Apotek. ●

Mere Medisund Fornuft

Der er atter kommet fokus på børns og unges forbrug af medicin. Derfor relancerer Apotekerforeningen kampagnen 'Medisund Fornuft. Gode medicinvaner for skolebørn', som kørte i 2018. Hjemmesiden www.medicinsund-fornuft.dk er blevet opdateret, og den bliver markedsført over for folkeskolerne op til skoleårets start.

Hjemmesiden indeholder grydeklart undervisningsmateriale til børn på 5. eller 6. klassetrin og kan indgå i den obligatoriske undervisning i sundhedsadfærd. Udgangspunktet er, at gode medicinvaner skal grundlægges i barndommen, og i forløbet lærer børnene at forstå, hvordan medicin virker. Målet er at give dem alternative strategier til, hvordan de kan håndtere hverdagsituationer som for eksempel hovedpine og mavepine.

Der er ikke længere i kampagnematerialet en henvisning til, at det lokale apotek kan tilbyde at undervise i emnet – men skolerne er selvfølgelig velkomne til at spørge apoteket.

Nyt projekt:

Styrket medicinsikkerhed i kommunerne

Hvori består udfordringerne med medicinsikkerheden på de kommunale institutioner, og hvordan kan apoteksfarmakonomer bidrage til at øge patientsikkerheden i kommunerne? Det skal et nyt projekt, der er sat i gang i regi af Pharmakon, nu belyse.

Projektet skal blandt andet via interviews med chefer og medarbejdere i ti kommuner kaste lys over kommunernes

udfordringer på medicinområdet.

Apotekerforeningen og Farmakonomforeningen er begge involveret i projektet, der skal bidrage med vigtig viden, som kan bruges til at styrke medicinsikkerheden i landets kommuner via apotekets faglige ressourcer.

Resultatet af undersøgelsen forventes klar i starten af næste år.

Hus Forbi-aftale forlænget

Ordningen, hvor sælgere af Hus Forbi har kunnet hente gratis receptmedicin på apoteket til sig selv og deres kæledyr, er endnu engang forlænget. Initiativet, der blev lanceret under den første nedlukning i foråret sidste år, var oprindelig finansieret af donationer. Nu er brugerne dog blevet så glade for ordningen, at de har besluttet, at medicinhjælp skal være en fast del af den hjælp, de får som sælgere af Hus Forbi-avisen.

Hus Forbi fortæller, at medicinordningen har fået flere til at melde sig som sælgere, og at det gør positivt indtryk på dem, der køber avisen, at sælgerne på den måde hjælper hinanden med medicinudgifter.

DENGANG

... livet kostede to ugers løn

Livseliksirer lyder måske som noget fra et eventyr, men i årtierne omkring år 1900 var det muligt at købe sig til livet gennem avisannoncer. En uheldig alliance mellem den gryende reklameindustri og tidens enorme fremskridt inden for lægevidenskaben førte til, at et hav af vidundermidler oversvømmede markedet. Det ene middel mere fantastisk end det andet.

Medicinens indhold var som regel hemmelig, og man henviste i stedet til "fortidens støvede skrifter", moderne "eksperimenter", droger fra eksotiske egne og endda overnaturlige kræfter – eller en kombination af det hele.

Resultaterne var utrolige. Man kunne kurere alt fra syfilis og hovedpine til "kvindelige frustrationer" og sågar en pludselig indtruffen død. Kvaksalveriet var i bedste fald harmløs udnyttelse af syge og bekymrede mennesker, og i værste fald afhængighedsskabende eller direkte farlig profitmaksimering.

Eksempelvis kostede Dr. Kidds mirakelkur det, der i dag svarer til 3.500 kroner.

De fleste mirakelkure indeholdt kosttilskud eller virkningsløse fyldemidler og til tider også rusmidler, som opium eller alkohol, for at give indtrykket af en positiv virkning. I slemme tilfælde var der tilsat giftstoffer såsom stryknin, radium eller bly. Den såkaldte livseliksir endte således i nogle tilfælde med at koste børn såvel som voksne netop det, som den skulle forlænge: livet.

Det førte blandt andet til, at det med apotekerloven i 1913 overfor almenheden blev forbudt at reklamere for medicin og midler, der blev angivet som helbredende, desinficerende, eller virksomme mod sygdomme.

Ny uddannelse om mentalisering på apotek

Til efteråret starter afprøvningen af en ny uddannelse i mentalisering på apotek. Kurset skal styrke apoteksansattes evne til patientcentreret kommunikation. Der er endnu ledige pladser.

Hvordan kan mentalisering gøre medarbejderne på apoteket endnu bedre til at aflæse kundens behov og tilpasse rådgivningen til den enkelte? Det undersøges på en ny uddannelse i mentalisering, som skal afprøves på 30 apoteksansatte farmaceuter og farmakonomer i efteråret.

Mentalisering bliver allerede brugt af andre sundhedsprofessionelle, blandt andet læger, til at opnå en tættere relation til patienten. Nu skal metoden bringes ind på apoteket for at styrke kvaliteten af den sundhedsfaglige rådgivning, fortæller udviklingschef på Pharmakon, Charlotte Rossing.

"Mentalisering er en humanistisk metode, der hjælper apoteksansatte til at blive professionelle i mødet med kunderne på samme måde, som de er professionelle på lægemiddelfagligheden. Rådgivningen på apoteket har to ben - det naturvidenskabelige og det humanistiske. Vi er rigtig gode til det med lægemidlerne, og vi har også i mange år talt om, at det er vigtigt at

rådgive med udgangspunkt i den enkelte kunde. Men hvordan gør man egentlig det? Det giver mentalisering konkrete redskaber til," siger Charlotte Rossing.

Uddannelsen skal udvides

Når uddannelsen er færdigudviklet, er det planen, at den skal udbydes som efteruddannelse til medarbejderne på apoteket. På sigt er det også tanken, at metoden skal indarbejdes på uddannelserne til farmaceut og farmakonom. Og det ser sundhedsfaglig direktør i Apotekerforeningen, Birthe Søndergaard, meget positivt på.

"Det er helt afgørende for apoteket nu og i fremtiden, at den faglige rådgivning er af højeste kvalitet. Derfor er vi også meget positive over for den nye uddannelse, som vi håber kan udvides efterfølgende og derigennem være med til at øge kvaliteten af rådgivningen," siger Birthe Søndergaard.

Apotekerforeningen er involveret i projektet i kraft af sin deltagelse i Forskningsnetværket for Apotekspraksis, hvor projektet om kommunikation på apotek har levet i flere år.

Uddannelsen er udviklet i samarbejde med sprogpsykologer fra Københavns Universitet, apotekspraksisforskere fra Pharmakon, patientrepræsentanter fra Patient in Focus og apoteksansatte fra udvalgte apoteker. Den er finansieret af EU-midler.

Uddannelsen skal sideløbende afprøves på 30 apoteksansatte i Holland i 2021. ●

Om uddannelsen i mentalisering

Uddannelsen består af seks moduler fordelt over fire måneder. Modulerne er en blanding af onlineundervisning og undervisning med fysisk fremmøde.

Et apotek skal tilmelde minimum 1 farmaceut og 1 farmakonom for at kunne deltage, og der vil være træning og dialog undervejs i forløbet.

Uddannelsen starter ultimo september og afholdes i trekantsområdet. Forløbet afsluttes med en opgave.

Tidsramme for deltagelse i undervisningen, forberedelse samt hjemmearbejde mellem modulerne er vurderet til 70 timer pr. deltager.

Det er gratis at deltage i uddannelsen, og apoteket vil modtage et honorar til dækning af rejseudgifter og tid, der skal bruges til indsamling af dokumentation i forbindelse med deltagelse i projektet.

Tilmelding til uddannelsen sker via udviklingskonsulent på Pharmakon, Gitte Reventlov Husted på grh@pharmakon.dk.

Det er helt afgørende for apoteket nu og i fremtiden, at den faglige rådgivning er af højeste kvalitet. Derfor er vi også meget positive over for den nye uddannelse

Birthe Søndergaard,
sundhedsfaglig direktør i Apotekerforeningen

Frigør potentialet i dit apotek

Den digitale forbruger er her. Lad BD Rowa Technologies støtte dig i overgangen til den digitale apoteksverden.

Fordelene ved automatisering er enorme.

Lever omkostningseffektive recepttjenester med Rowa Technologies. Øg kapaciteten, frigør kapital der er bundet i varelagre, og reducer spild til næsten ingenting.

Og med Rowa Technologies er der mere endnu. Rowa letter dine første skridt ind i den digitale verden med en netværksportefølje af produkter: fra automatisering af medicinudlevering til butiksudstillinger- og digitale skærme i butiksvinduet.

Kontakt:

Henrik Walter, mobil: 61 27 08 08, e-mail: henrik.walter@bd.com

bd.com/rowa

Rowa® Technologies

Rowa® Vmax

En intelligent løsning til opbevaring og udlevering

Rowa Vmotion®

En fleksibel, interaktiv udstilling til håndkøbsmedicin og selvbetjening

apotek

Dit apotek – lige ved hånden

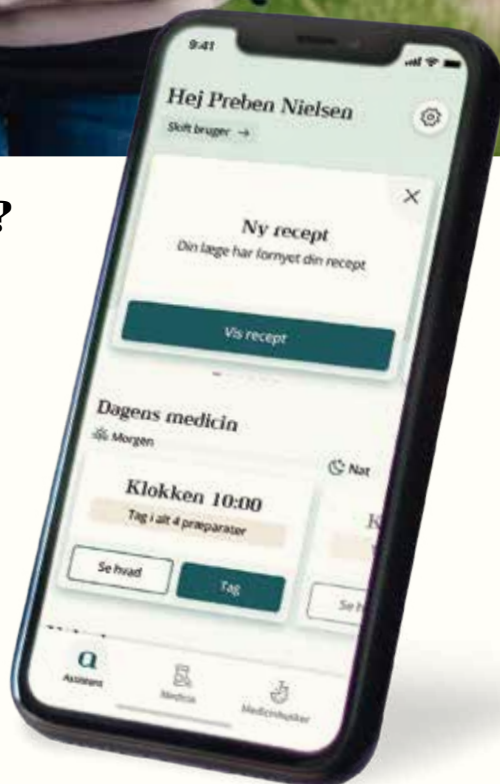
Bruger du receptpligtig medicin?

Med den nye app "apoteket" kan du:

- Få adgang til at forny dine recepter
- Bestille din medicin hjem til dig
- Få hjælp til at huske din medicin i dagligdagen
- Se lagerstatus for din medicin på nærmeste apotek

Download "apoteket" i dag
eller læs mere på apoteket.dk/app

Godt vi har apoteket

Når apotekeren går forrest, kommer der gang i medicinsamtalerne

Medicinsamtalerne er en vigtig ydelse på apoteket. Her får borgerne vigtig rådgivning om deres medicin, og ydelsen er i øvrigt lovpligtig for apoteket at tilbyde.

Farmaci har talt med tre apotekere, der for nylig har overtaget eller oprettet nye apoteksenheder. De har alle tre haft en klar ambition om at give medicin- og compliancesamtalerne et løft – til glæde for borgerne, medarbejderne og bundlinjen.

Nogen apotekere går forrest og tager selv medicinsamtalerne, mens andre uddelegerer det til apotekets øvrige farmaceuter og bidrager med målsætning og motivation. Fælles for dem er, at de som nyudnævnte apotekere har gjort medicinsamtalerne til et strategisk fokusområde. Og at de sammen med dygtige medarbejdere har givet ydelserne et markant løft.

Mød apotekerne og deres medarbejdere på de kommende sider.

AF: TRINE GANER
FOTO: MAGNUS KLITTEN

Medicinsamtalerne kan ses på bundlinjen

Medicinsamtaler hjælper borgerne, og de er et vigtigt ben i apotekets indtjening. Det mener apoteker Bilal Marashdeh, der fik farmaceuterne i gang med at lave medicin- og compliancesamtaler, da han overtog Vaisenhus Apotek og Apoteket Godthåb.

Medicin- og compliancesamtaler var ikke noget, man tilbød kunderne på apotekerne Godthåb og Vaisenhus, da Bilal Marashdeh overtog de to bevillinger i henholdsvis 2019 og 2020. Han samlede sine farmaceuter til møde med et klart budskab: vi skal i gang.

"Farmaceuterne har en lang universitetsuddannelse. Jeg har gjort klart over for dem, at hvis de skal være med til at tjene deres løn hjem som farmaceuter på apoteket, skal de lave medicin- og compliancesamtaler. Det er en vigtig ydelse på apoteket, og der er afsat penge til opgaven fra myndighedernes side," siger Bilal Marashdeh.

I hans øjne er samtalerne en vigtig del af farmaceutens rolle.

"Farmakonomerne er så dygtige i dag. Derfor bør farmaceuterne udnytte deres særlige kompetencer til den udvidede rådgivning, og de her samtaler bliver en del af farmaceuternes rolle og eksistensberettigelse på apotek. Det er her, at de virkelig kan og skal bruge deres faglighed," siger Bilal Marashdeh.

For Khoa Vuong, der er farmaceut på

Vaisenhus Apotek, har det taget tid at finde ud af, hvordan han griber visitationen an. I starten gik han slavisk frem efter manualen, men det var ikke den rette metode, fandt han ud af.

"I starten fulgte jeg skemaet. Det blev akavet, og kunderne takkede for det meste nej, når jeg foreslog en medicin- eller en compliancesamtale. Folk forstår ikke begreber som medicinoversigt og medicinsamtale. Det bliver en mur, som stopper for videre samtale," har Khoa Vuong erfaret.

Ind ad bagdøren

Nu indleder han i stedet med at spørge ind til kundens medicinbrug.

"Jeg har fundet ud af, at jeg skal gå ind ad bagdøren i stedet for ind ad fordøren. Jeg begynder med at spørge ind til deres medicinbrug og etablerer ad den vej tillid. På den måde finder jeg også ud af, om der er basis for en compliancesamtale. Når der er etableret tillid, virker det naturligt at bede om samtykke til at gå ind og se medicinoversigten, og så er vi i gang", siger Khoa Vuong.

Og kunderne reagerer positivt, har han fundet ud af.

"De oplever, at de får en god service. Det

VAISENHUS APOTEK OG APOTEKET GODTHÅB

Apoteker Bilal Marashdeh, overtog apotekerne i hhv. januar 2019 og maj 2020

Farmaceut Khoa Vuong, Vaisenhus Apotek

Kunderne oplever, at de får en god service. Det er jo en form for udvidet rådgivning, hvor man går i dybden. De føler sig mødt

Khoa Vuong, farmaceut, Vaisenhus Apotek

er jo en form for udvidet rådgivning, hvor man går i dybden. De føler sig mødt. Jeg bliver glad, når jeg kan hjælpe kunderne med at tage deres medicin rigtigt,” siger Khoa Vuong.

Først og fremmest er det dog Bilal Marashdehs tydelige krav og forventninger til farmaceuterne, der har fået Khoa Vuong og hans kollegaer i gang med medicin- og compliancesamtalerne.

”Det starter hos apotekeren, og det har betydet meget, at Bilal har været så tydelig

omkring, hvad han forventer. Og så er det vigtigt med hans anerkendelse, når vi lykkes med vores mål,” siger Khoa Vuong.

For at sikre, at medarbejderne holder fast, følger Bilal Marashdeh med og gør status hver måned, når han ser på nøgletallene blandt andet via ”det blå ark”.

”Jeg står jo ikke med en hammer, hvis de ikke har nået deres mål. Men farmaceuterne skal have en forklaring, da følelsen af ansvar er plantet. Anerkendelse og løbende opfølgning er vigtig,” slutter apotekeren. ●

BUNDEN OPGAVER. Da Bilal Marashdeh (tv) tiltrådte som apoteker satte han Khoa Vuong og hans farmaceutkollegaer på en opgave: I skal i gang med at lave medicinsamtaler. Det er lykkedes og er nu ved at blive en naturlig del af hverdagen.

Kunderne oplever, at vi faktisk

Som ansat hos apoteker Kenneth Lokind har behandlerfarmaceut Sebastian Eggers-Lura været med til at løfte medicinsamtalerne. Det har været et vigtigt fokusområde for apotekeren, siden han tiltrådte for to år siden.

Når apoteker Kenneth Lokind har farmaceuter til jobsamtale, får de det at vide med det samme: Hvis du skal være ansat her, skal du have lyst til at lave medicinsamtaler, for det er en vigtig opgave her hos os.

Det er to år siden, at han efter mange år i lægemiddelindustrien valgte at søge bevillingerne til at drive Valby Apotek og Stenløse Apotek. Og allerede dengang vidste han, at medicinsamtaler var noget, han ville satse på.

"Ved min ansøgning om apoteksbevilling til Lægemiddelstyrelsen gjorde jeg det meget klart, at det var mit store indsatsområde på de bevillinger, jeg søgte. Som censor i farmakologi på jordemoderstudiet og censor på farmaceutuddannelserne vidste jeg, at jeg havde det rette faglige niveau og brede kendskab til produkterne på apoteket. Det driver mig, at vi kan levere på flere niveauer. Vi skal ikke kun finde medicin frem men også tage en bred rådgivende snak med kunden," siger Kenneth Lokind.

Mangler rådgivning om medicin

Sammen med sine medarbejdere er han lykkedes med at få gang i medicinsamtalerne på hans nu fire apoteksenheder. En af medarbejderne, der har være ansvarlig for implementeringen af medicin- og compliancesamtaler, er behandlerfarmaceut på Valby, Ryparken og Stenløse Apotek, Sebastian Eggers-Lura.

Han har været ansat på apoteket i to år, og for ham er det en naturlig del af hverdagen at spotte borgere, der er i målgruppen for medicin- eller compliancesamtaler.

"Hos den praktiserende læge er der ikke altid tid til at tage en grundig samtale om medicinen. Det er naturligt nok, men konsekvensen er, at mange borgere går rundt og mangler rådgivning om deres medicin. Den kan de få på apoteket. Vi

er sidste instans, før borgeren står derhjemme med deres medicin. Det giver så god mening, at vi tager den rolle," siger Sebastian.

Han oplever, at mange kunder tager godt imod tilbuddet.

"Kunderne oplever, at vi faktisk vil dem noget. Og jeg synes ofte, at jeg fortæller dem noget vigtigt om deres medicin, som de ikke vidste i forvejen. På den måde begynder de at bruge apoteket som en del af sundhedsvæsenet", siger Sebastian Eggers-Lura.

Opfølgende samtale giver værdi

Særligt den opfølgende samtale, som er en del af ydelsen, oplever han giver værdi for borgerne.

"Ofte er anden samtale næsten vigtigere end den første. Her er borgeren kommet i gang med medicinen og får på den baggrund en masse spørgsmål," siger Sebastian Eggers-Lura.

Det er interne konkurrencer, løbende fastlæggelse af fælles og individuelle mål og belønninger i form af for eksempel smørrebrød, is eller kage til kaffen, der har sikret fremgangen. Men først og fremmest er det motiverende, at Kenneth Lokind agerer som en rigtig leder, går foran og selv laver medicinsamtaler, oplever Sebastian Eggers-Lura.

"Det smitter virkelig, når man står sammen med Kenneth i skranken, og man kan høre den måde, han taler med kunderne på. Det motiverer," siger behandlerfarmaceuten.

Kenneth Lokind oplever, at det især er om søndagen, at kunderne har tid til medicinsamtaler. Der er mere ro på, oplever han. Han er bevidst om, at det er vigtigt, at han som leder går foran. Og holder fast.

"Jeg er bevidst om hele tiden at italesætte vigtigheden af medicinsamtalerne ved morgenbriefing, personalemøder og andre lejligheder. Vi holder kadencen oppe, og vi er ved at være nået dertil, at det er en naturlighed, at der er disse samtaler i løbet af en arbejdsdag," siger apotekeren. ●

Det driver mig, at vi kan levere på flere niveauer. Vi skal ikke kun finde medicin frem men også tage en bred rådgivende snak med kunden

Kenneth Lokind,
apoteker

vil dem noget

**KØBENHAVN
VALBY APOTEK,
RYPARKEN APOTEK,
STENLØSE APOTEK,
ØLSTYKKE APOTEK**

Apoteker
Kenneth Lokind

Behandlerfarmaceut
Sebastian Eggers-Lura

INSPIRATION. Det er inspirerende for Sebastian Eggers-Lura (på billedet), at apoteker Kenneth Lokind går forrest og selv tager mange medicinsamtaler.

Medicinsamtaler er lige så vigtige

På Holbæk Elefant Apotek kigger man ikke på, om der er kø, eller hvem der er til frokost. Når en kunde er i målgruppen for en medicin- eller compliancesamtale, skal de have tilbuddet. Trine Frost har sammen med medarbejderne siden årsskiftet fået gang i medicinsamtalerne på apoteket til glæde for kunder og medarbejdere.

Da Trine Frost overtog Holbæk Elefant Apotek i 2020 blev der stort set ikke gennemført medicin- og compliance-samtaler på apoteket. Det ville hun lave om på. Og det skulle ske med det samme.

”Jeg gjorde det klart, da jeg tiltrådte, at medicin- og compliancesamtaler er fuldstændig lige så vigtige som det at yde almindelig rådgivning. Det betyder også, at medarbejderne ikke skal kigge på, om der er kø, hvem der er til frokostpause, hvor mange der er syge, om solen skinner, om nogen er til kaffe, eller om der er to farmaceuter. Mange sætter de her barrierer op, og så kommer man aldrig i mål,” siger Trine Frost.

Hun satte to farmakonomer og to farmaceuter sammen i en gruppe, som fik opgaven. De lagde ud med et kursus i

som almindelig rådgivning

HOLBÆK ELEFANT APOTEK

Apoteker Trine Frost, overtog Holbæk Elefant Apotek i 2020. Er i øvrigt apoteker på Nykøbing Apotek i Nykøbing Sjælland

Farmakonom Rie Pedersen, souschef på Holbæk Elefant Apotek

medicin- og compliancesamtaler i kæderegi, så de var klædt på til opgaven. Derefter lagde gruppen en plan for, hvordan opgaven skulle gribes an. De satte fælles mål og individuelle mål for både farmaceuter og farmakonomer. Målene er synlige på en tavle, hvor medarbejderne løbende kan sætte krydser, når de har visiteret til eller gennemført en samtale.

Medarbejderne er med

De besluttede også selv, at guleroden skulle være en fælles tur ud at bowle. Og det har været afgørende, at medarbejderne selv er involveret i processen.

"Hvis man skal lykkes med at lave en forandring, er det afgørende, at medarbejderne er med. Det stemmer overens med mit syn på ledelse i det hele taget: Jeg siger, hvad vi skal og involverer medarbejderne i hvordan. De har været helt fantastiske til at tage ejerskab," siger Trine Frost.

For Rie Pedersen og hendes kollegaer har det først og fremmest været en stor motivation at få den nye opgave.

"Trine har fra starten været tydelig med sine forventninger. Man er ikke i tvivl om, at man ikke bare kan gå på arbejde og sige: goddag, hvad skulle det være? Hun stiller krav og går forrest. Det er megamotiverende," siger Rie Pedersen.

Og selv om de er kommet rigtig godt i gang med både medicin- og compliance-samtalerne på Holbæk Elefant Apotek, har det ikke været uden udfordringer.

"Det er en ny opgave, og både vi og farmaceuterne har skullet finde ud af, hvilke kunder, der er i målgruppen. Det har taget lidt tid. Men nu er både farmaceuter og farmakonomer efterhånden godt inde i det," siger Rie Pedersen.

Arbejdsglæde og sammenhold

Med den nye opgave kommer arbejdsglæde og sammenhold.

"Det betyder noget for sammenholdet, fordi vi skal nå nogle mål sammen. Og så får vi rigtig god respons fra kunderne. Samtalerne er med til at give dem en oplevelse af, at de får en god service, når kommer hos os," siger Rie Pedersen.

For at holde fast i det gode arbejde, skal der løbende sættes nye mål. Det gør de også på Holbæk Elefant Apotek, hvor de over sommeren har lavet tre grupper, som skal i mål med hver 50 samtaler. Også her er Trine Frosts rolle vigtig.

"Vi får støtte i at løse opgaven, og Trine kommer tit og spørger, hvordan det går. Det er motiverende, når man kan mærke, at det er vigtigt for apotekeren," siger Rie Pedersen. ●

Vi får støtte i at løse opgaven, og Trine kommer tit og spørger, hvordan det går. Det er motiverende, når man kan mærke, at det er vigtigt for apotekeren

Rie Pedersen, farmakonom, souschef, Holbæk Elefant Apotek

HOLDÅND. Som nytiltrådt apoteker gjorde Trine Frost (tv) det klart, at der skal laves medicinsamtaler på hendes apoteker. Rie Pedersen og tre kollegaer fik ansvar for at sætte i gang. Det har givet sammenhold og faglig stolthed.

Rowa® Technologies

Fremtiden inden for apoteker

Lad BD Rowa støtte dig i overgangen til den digitale apoteksverden

- ✓ Centraliseret kontrol af alle digitale Rowa-systemer
- ✓ Kompatibel med alle løsninger fra Rowa samt andre producenter
- ✓ Enkelt design på webportalen vCloud

For flere oplysninger kontakt:

Henrik Walter

Mobil: 61270808

e-mail: henrik.walter@bd.com

Rowa® Technologies

Rowa®-opbevaringssystemer

Intelligente løsninger til opbevaring og udlevering i apoteker. Drag fordel af 20 års erfaring fra mere end 6.500 installationer i hele verden.

Rowa Vmotion®

Et fleksibelt, interaktivt præsentationværktøj som fremviser produkter, tilbud og reklamer til kunder i apoteket.

Rowa Vpoint™

Selvbetjeningsterminal som giver kunder adgang til vigtig information samt til at betjene dem selv inde i apoteket.

Mere innovation på vej fra Rowa Technologies:

Rowa Vshelf™ - Direkte salg via QR-kode udenfor apoteket.

Apoteket skal opspore osteoporose

Ny kampagne fra Osteoporoseforeningen skal klæde apotekspersonalet og andre sundhedsprofessionelle på til at forebygge og opspore personer med osteoporose.

Af: Trine Ganer

Lige nu går op mod 500.000 danskere, ifølge Sundhedsstyrelsen, rundt og har osteoporose uden at vide det. Og endnu flere er i risiko for at få det. Osteoporose, kan føre til funktions-tab og smertefulde brud på knoglerne. Heldigvis kan det forebygges og behandles, men det kræver, at man kender til risikofaktorer. Det skal en ny kampagne fra Osteoporoseforeningen hjælpe med til.

Kampagnen kører i to spor – ét rettet mod borgerne og ét, der skal klæde seks sundhedsprofessionelle grupper på til at informere om og opspore personer med osteoporose. En af de sundhedsprofessionelle grupper er farmaceuter og farmakonomer på apotek. De spiller nemlig en vigtig rolle for borgernes sundhed, lyder begrundelsen fra landsformand i Osteoporoseforeningen, Ulla Knappe.

"I det daglige er apotekspersonalet i dialog med en stor gruppe af de mennesker, der går rundt og har osteoporose uden at vide det. Så de har rig mulighed for at fortælle om sygdommen og dens risikofaktorer, når det er relevant; blandt andet, at sygdommen er arvelig. Apoteket kan hjælpe med til, at flere danskere bliver opmærksomme på deres knogler," siger Ulla Knappe.

Som et led i kampagnen afholdes

blandt andet otte gratis konferencedage landet over, som farmaceuter og farmakonomer kan deltage i sammen med de øvrige sundhedsprofessionelle målgrupper. På konferencerne er indlæg om risikofaktorer, forebyggelse, opsporing og behandling af osteoporose.

Har en forpligtelse

Lene Just Jørgensen fra Bjerringbro Apotek og Hammel Frijsenborg Apotek er en af de apotekere, der vil støtte op om kampagnen og dens budskab.

"Jeg synes, at jeg som apoteker har en forpligtelse til at hjælpe med at opspore sygdom. Vi har en viden om sundhed og sygdom og en naturlig kontakt til mange af de borgere, som har osteoporose uden at vide det. Hvis jeg kunne være med til at forhindre bare ét knoglebrud, ville jeg være pavenstolt," siger hun.

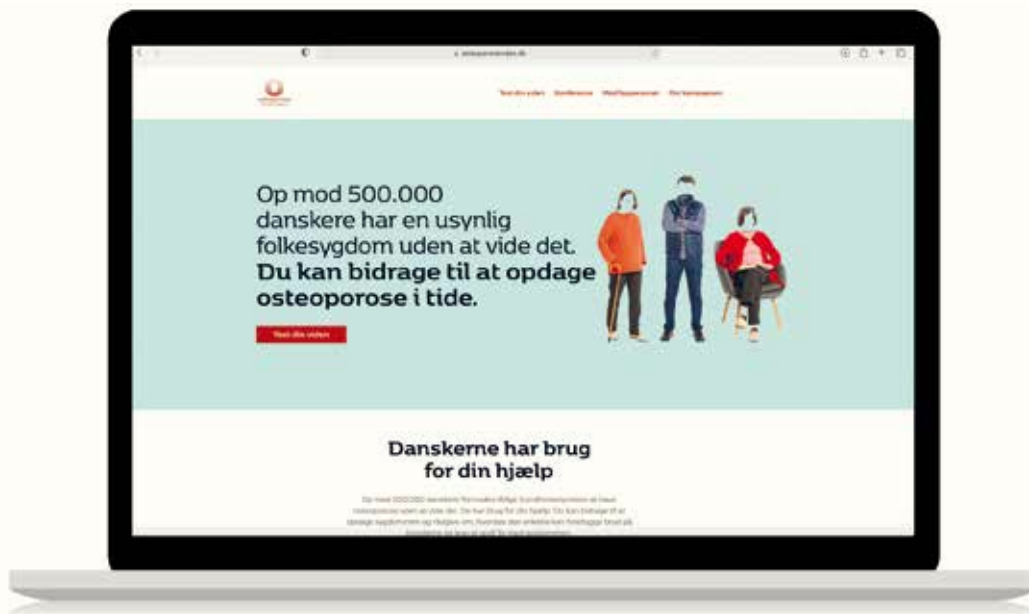
Hun har tidligere samarbejdet med Osteoporoseforeningen i forbindelse med den årlige osteoporosedag i oktober. Hun sætter en ære i både at engagere sig i lokalsamfundet og borgerne.

"Jeg vil gerne vise, at apoteket ikke bare er et sted, hvor man køber sine lægemidler. Vi er med til at forebygge og opspore sygdom," siger Lene Just Jørgensen. ●

Jeg synes, at jeg som apoteker har en forpligtelse til at hjælpe med at opspore sygdom. Vi har en viden om sundhed og sygdom og en naturlig kontakt til mange af de borgere, som har osteoporose uden at vide det

Lene Just Jørgensen,
apoteker, Bjerringbro Apotek og
Hammel Frijsenborg Apotek

OSTEOPOROSE I TAL

Op mod hver **12. dansker** har osteoporose uden at vide det.

172.000

er diagnosticeret med osteoporose i Danmark.

90.000

over 50 år har indløst recept på osteoporosemedicin (2017).

11,6 mia. kr.

koster osteoporose og dens følgevirkninger årligt det danske samfund, viser beregninger fra 2011.

OM KAMPAGNEN

Osteoporoseforeningens kampagne har to spor: et borgerrettet og et spor rettet mod sundhedsprofessionelle. Det sundhedsprofessionelle spor indbefatter:

- farmaceuter og farmakonometer på apotek
- sygeplejersker
- SOSU-hjælpere og -assistenter
- fysioterapeuter
- ergoterapeuter
- diætister

Det sundhedsfaglige personale bliver klædt på til at identificere personer, der har tegn på osteoporose, eller er i risiko for at få det, og rådgive dem. Kampagnen skal tilskynde det sundhedsfaglige personale til at handle på deres observationer.

Kampagnen løber fra august-november 2021 + marts-maj 2022.

Sitet Osteoporoseviden.dk er omdrejningspunktet for det sundhedsprofessionelle spor. Her er information om kampagnen, man kan teste sin viden om osteoporose og tilmelde sig konferencerne, der kører i efteråret 2021 og foråret 2022.

Tilmelding til konferencerne er åbnet!

Mange nye farmakomelever trods den ekstraordinære situation

Kreativ tilgang til årets åbent hus-arrangement og målrettet rekrutteringskampagne fra Apotekerforeningen har i år støttet op om apotekernes rekruttering af nye farmakomelever.

Af: Jonatan Debell

At være farmakomelev på et apotek byder på en alsidig hverdag med masser af kundekontakt, og undervejs i uddannelsen går de studerende i dybden med en række naturvidenskabelige emner. Den kombination tiltaler mange unge, og interessen for uddannelsen blandt de unge uddannelsessøgende har i år været på højde med de foregående år. Det fortæller Hassan Salmasi, der er uddannelseschef på Farmakonomskolen.

Vejen dertil har dog ikke været helt ligetil. Som følge af COVID-19 måtte man aflyse det årlige åbent hus-arrangement på Pharmakon og i stedet afholde arrangementet online.

"Normalt afholder vi åbent hus fysisk, hvor de besøgende kan få lov til at komme på rundtur og opleve mange af vores faciliteter, der bruges i undervisningen. Det måtte i år erstattes af to online-arrangementer, og vi var da lidt nervøse for, om det ville tiltrække lige så mange," siger Hassan Salmasi.

Heldigvis var antallet af online-besøgende det samme, som normalt kommer til åbent hus. Og ovenpå den positive oplevelse vil uddannelseschefen da heller ikke afvise, at en lignende praksis kan tages med videre.

"Det skal ikke kunne udelukkes, at vi for fremtiden splitter vores åbent hus-arrangementer op i både fysiske og online udgaver. Vi

plejer at have interesserede, der kører rigtig langt, og for nogle af dem kan det selvfølgelig være en fordel at kunne besøge skolen og høre mere om uddannelsen via en online-forbindelse," siger Hassan Salmasi.

Kampagne har støttet lokal rekruttering

Den kreative tilgang til rekruttering har også gjort sig gældende i Apotekerforeningens kampagne, der igen i år har understøttet de enkelte apotekers bestræbelser på at tiltrække farmakonomstuderende. Kampagnens digitale annoncer er løbende dirigeret hen imod unge i målgruppen i de landsdele, hvor apotekerne stadig har haft ledige stillinger. Det fortæller kommunikationsdirektør i Apotekerforeningen Lene Lund Hansen.

"Ved løbende at holde øje med, hvor i landet der har været ubesatte studiepladser på apotekerne, har vi kunnet sikre en dynamisk kampagne, hvor flest mulige apoteker kom i mål med at tiltrække studerende. Derved har vi også været sikre på, at pengene bliver brugt dér, hvor der er mest brug for dem. En tilgang, som vi tidligere har haft stor succes med, og som også i år har fungeret rigtig godt til at bakke op om den lokale indsats," siger Lene Lund Hansen.

Stadig ledige studiepladser

Selvom både åbent hus-arrangementerne og rekrutteringskampagnen er afsluttet, er der stadig åbent for optagelse af studerende på uddannelsen - helt frem til 1. september for de apoteker, der endnu ikke er kommet i mål.

Det er afgørende, at det lykkes at rekruttere studerende med det rigtige niveau og motivation for uddannelsen, og i den forbindelse spiller det en afgørende rolle, at apotekerne også selv er aktive lokalt i rekrutteringsprocessen, påpeges det fra Pharmakons side. ●

Normalt afholder vi åbent hus fysisk. Det måtte i år erstattes af to online-arrangementer, og vi var da lidt nervøse for, om det ville tiltrække lige så mange

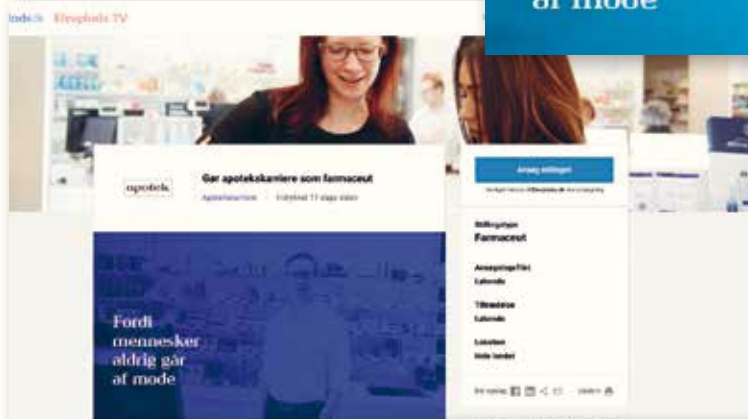
Hassan Salmasi,
uddannelseschef,
Farmakonomskolen

www.apotekskarriere.dk

Farmakonomelev | Her er fagligheden i højsædet

Et fagligt, udviklende miljø på apoteket og på Farmakonomskolen. Send din ansøgning i dag.

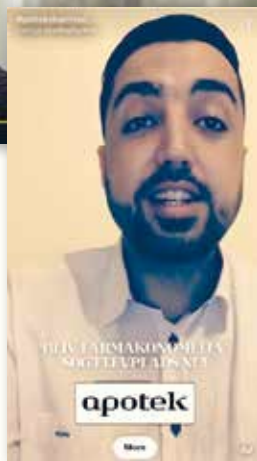
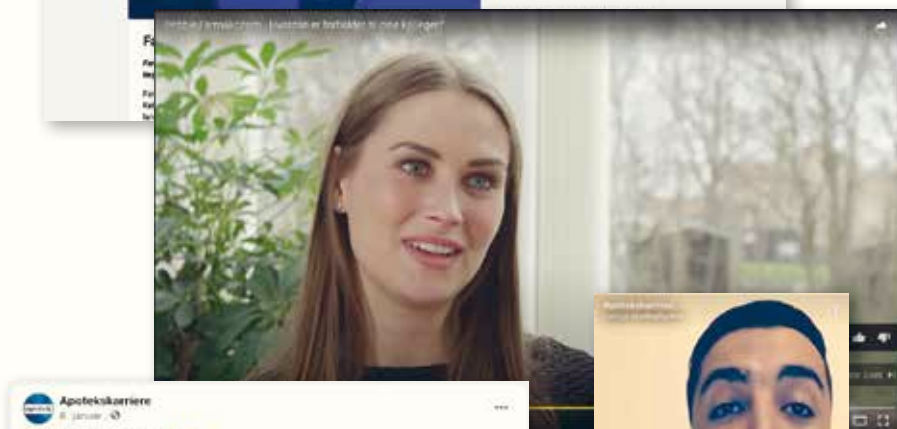
Elevrekrutteringskampagne

I foråret har Apotekerforeningen stået for en digital kampagne, der har understøttet apotekernes rekruttering af farmakonomelever til start efter sommerferien.

Kampagnen bestod blandt andet af små videoer, hvor nuværende og tidligere farmakonomelever fortæller om hverdagen som farmakonomelev på apoteket, hvordan uddannelsen fungerer, og hvad de selv synes bedst om ved at være farmakonomelev – alt sammen til inspiration for målgruppen.

Omkring 50.000 klikkede på annoncerne, der ledte ind til siden Apotekskarriere.dk. Annoncerne blev vist på elevplads.dk, Snapchat, Instagram, Facebook og Google.

Der har også været en livechat, hvor man har kunnet stille spørgsmål til uddannelsens fremtidsmuligheder. Der blev i kampagneperioden udvekslet 427 beskeder.

Apotekskarriere
8. januar
Så er det nu du skal søge!
På uddannelsen til farmakonomelev lærer du om lægemidler og om, hvordan man bedst rådgiver borgere. Du har derudover også fag som anatomi, fysiologi og psykologi. Lyster det som noget for dig?
Ansøg om at blive farmakonomelev på et apotek, hvor du er sikret både elevløn og praktikplads helt fra starten.

APOTEKSKARRIERE.DK
Ansøg nu
Læs mere her

Annonce - www.apotekskarriere.dk

Uddannelse der åbner døre | Bliv farmakonomelev | Ansøg i dag

Få en hverdag er fyldt med udfordrende, afvekslende opgaver og selvstændigt ansvar. Se de mange spændende uddannelsespladser og læs mere her!

APOTEKSPORTRÆTTER I Danmark er der 519 apoteksenheder. De har det til fælles, at de udleverer og rådgiver om medicin. Men når det er sagt, er de også meget forskellige. Farmaci besøgte i øjeblikket en række forskellige apoteker og tegner derigennem et billede af en sektor med mange slags opgaver og udfordringer. Denne gang er vi med helt inde i den sterile produktion på et af de tre apoteker i Danmark, som har en magistrel produktion.

REPORTAGE

GLOSTRUP APOTEK MAGISTREL PRODUKTION

Fabrikken for skræddersyede lægemidler

I den magistrelle produktion i Glostrup fremstiller man lægemidler, der er skræddersyet til den enkelte borger. Farmaci var med farmakonom Louise Børme Rossen og produktionsfarmaceut Philippe Nielsen på arbejde på tur gennem alle sluserne og (næsten) helt ind i apotekets nye sterile produktion. Her er den vigtigste arbejdsopgave at sikre en høj renhed.

AF: TRINE GANER
FOTO: VITA KORSGAARD

REPORTAGE

GLOSTRUP APOTEK MAGISTREL PRODUKTION

Når Louise Børme Rossen møder ind på arbejde om morgenen, klæder hun om som det første: På med træsko, en to-delt, blå dragt og en hvid kittel. Tiden foran spejlet derhjemme har hun sparet. Makeup er nemlig no-go, og håret er det meste af tiden skjult bag et hårnet. Smykker og lange negle er bandlyst.

På Glostrup Apoteks magistrelle produktion er hygiejnen i højsædet. Ud over krav til blandt andet påklædning betyder det en masse andre retningslinjer, som medarbejderne skal overholde i hverdagen. Især når man som Louise Børme Rossen står for produktionen af sterile lægemidler.

"Der er mange ting, der er lidt omstændelige her. Men det vænner man sig til," siger Louise Børme Rossen og smiler stort. Den 36-årige farmakonom har i tre år arbejdet i den grå bygning i et industrikvarter i udkanten af Glostrup, som danner rammen om den magistrelle produktionsenhed. Hun elsker sit arbejde, der på stort set alle punkter adskiller sig fra arbejdet som farmakonom på et traditionelt apotek.

"Som farmakonom på et apotek kan man stå i skranken og ude bagved. Til forskel derfra er her så mange forskellige opgaver og muligheder for at lære noget nyt. Og så kan jeg godt lide, at vi producerer lægemidler til nogle borgere, som ellers ikke ville få hjælp," siger Louise.

Medicinsk cannabis og bedøvelse til elefanter

Og det er netop det, som den magistrelle produktion er sat i verden for: at fremstille lægemidler, der er efterspørgsel på, men som det af forskellige årsager ikke er profitabelt eller muligt for industrien at producere. Efterspørgslen er måske begrænset, holdbarheden kort, eller der kan være tale om lægemidler, der skal skræddersyes til en borger, der efterspørger noget helt specielt.

Her produceres alt fra medicinsk cannabis og børnemiksatur til jodsprit, til afføringsmiddel til grise og bedøvelse til elefanter – det sidste, fordi apoteket har en aftale med Zoologisk Have. Der laves medicin til børn med hjertesygdomme, hvor det lægemiddel, de har brug for, kun produceres til voksne. Og man hjælper mange patienter med stofskiftesygdomme, som kan have svært ved at finde et konventionelt lægemiddel, der fungerer for dem. Endelig producerer man lægemidler til medicinske forsøg.

Kristian Østergaard har arbejdet på Glostrup Apotek i 26 år.

DET ALLERHELLIGSTE. I selve produktionsrummet i den sterile produktion, er det kun Philippe Nielsen og Louise Børme Rossen, der må komme ind. Det kræver særlige certificeringer, som kun de to har.

Jeg er motiveret af det nicheprægede. Det er en spændende og særlig opgave at lave medicin til en enkelt eller få patienter. Det kræver tæt dialog med apoteker, læger, dyrlæger og andre klinikere. Det er spændende og udfordrende og kræver konstant nytænkning

Apoteker, Kristian Østergaard

Først som farmakonom, siden som farmaceut, og de sidste seks år i spidsen for det hele som apoteker. Han kan lide bredden i apotekets opgaver.

"Jeg er motiveret af det nicheprægede. Det er en spændende og særlig opgave at lave medicin til en enkelt eller få patienter. Det kræver tæt dialog med apoteker, læger, dyrlæger og andre klinikere. Det er spændende og udfordrende og kræver konstant nytænkning," siger Kristian Østergaard.

Sortimentet udvides hele tiden, når der kommer forespørgsler på nye styrker eller helt nye produkter. Så starter processen: Kan man skaffe de rigtige råvarer i den rette kvalitet? Kan man finde frem til en formulering, der fungerer?

Det sker også, at apoteket producerer et lægemiddel, som er gået i restordre eller er på vej til at gøre det. Og svovlvase-line produceret i den magistrelle produktion i Glostrup har igennem de sidste par år taget livet af mange fnatmidler landet over, mens konventionelle midler har været enten i restordre eller virkningsløse på grund af resistens.

Steril produktion

For halvandet år siden supplerede Kristian Østergaard med en steril produktion, der gør det muligt at producere lægemidler i hætteglas, ampuller og øjendråber. Det har været en kompleks opgave med flere udfordringer undervejs. Der er krav til blandt andet forsyning af vand samt luft- og gasarter, indretning og ikke mindst hele det indslusningssystem, der sikrer, at både mennesker og ting, som kommer ind i produktionslokalerne, lever op til kravene til steril produktion.

"Det tog to år at planlægge, ét år at bygge og næsten ét år, hvor vi skulle opbygge viden og erfaring," siger Kristian Østergaard.

Som medarbejder skal man have en længere oplæring og en række certificeringer for at arbejde i den sterile produktion. Blandt andet skal man være certificeret i at vaske hænder og skifte tøj. Her lærer man blandt andet at tage en steril dragt på uden at røre den på ydersiden. Og så skal man i øvrigt til optiker og have tjekket synet en gang om året, så man kan spotte eventuelle urenheder.

GLOSTRUP APOTEK

Ud over magistrel

produktion har Glostrup Apotek vagtbevilling på hovedapoteket, pakkeri til dosisdispenseret medicin og en filial i Glostrup Shoppingcenter.

Apoteker:

Kristian Østergaard.

Medarbejdere:

30 ansatte på den magistrelle produktion. Det er både farmaceuter, farmakonomer og medarbejdere med en anden baggrund. Knap 100 ansatte på Glostrup Apotek i alt.

CERTIFICERING. Det kræver en certificering i tøjskift at bevæge sig ind i den sterile produktion. Louise Børme Rossen skifter tøj to gange på vejen ind uden at røre ved dragten uvendigt.

HELT RENT. Dagens produktion er metadon på hætteglas. Når et lægemiddel gives intravenøst, skal produktet være sterilt.

REPORTAGE

GLOSTRUP APOTEK MAGISTREL PRODUKTION

Lige nu er det kun Louise Børme Rossen og hendes kollega, produktionsfarmaceut Philippe Nielsen, der er faglig ansvarlig, der kan betjene den sterile produktion samt en yderligere farmakonom, som er under oplæring. Og det er en speciel opgave at producere sterile lægemidler.

"Det kræver nogen tålmodighed og frem for alt planlægning af produktionen. Når vi sætter en produktion i gang, tager det flere dage at forberede. Det handler i bund og grund om at sørge for, at alt, hvad der kommer ind i den sterile produktion, er rent, så vi undgår urenheder i produkterne," fortæller Philippe Nielsen.

Metadon i hætteglas

I dag skal der laves metadon i hætteglas, som typisk bruges til smertebehandling af terminale patienter på hospital eller hospice. Louise Børme Rossen har brugt to dage til at forberede produktionen.

Der skal laves batchnumre og etiketter, afvejes råvarer, som skal sluses ind i produktionslokalet, væsken skal blandes, der skal måles pH-værdi. Alt udstyr steriliseres forinden i autoklaven, som er en særlig maskine, en trykkoger, som steriliserer alt sterilt udstyr. Produktionsmaskinen skal samles og klargøres.

Farmacis udsendte får lov til at følge med ind i rummet, hvor man kan se det allerhelligste: rummet, hvor metadonen hældes på glas. Der, hvor det kun er Louise Børme Rossen og Philippe Nielsen, der må komme. Det kræver passage igennem to sluser, hvor vi begge gange må skifte tøj og sko. Louise Børme Rossen og Philippe Nielsen instruerer i håndvask og afspritning undervejs.

Særligt miljø

Det er et særligt miljø at arbejde i, og det er ikke alle, der vil egne sig til det og bryde sig om det, mener Louise Børme Rossen.

"Det kræver, at man er god til at planlægge. Hvis du er kommet ind i produktionen og finder ud af, at du skal på toilettet eller har glemt et eller andet, så tager det nemt en halv time at komme ud og derefter ind gennem sluserne igen," siger hun.

De vaner, man tillægger sig, smitter da også af privat, oplever de to kollegaer.

"Når jeg laver mad derhjemme, kan jeg godt se, at der er forskel på min kæreste og mig. Jeg kan godt lide, at tingene er vejret utroligt præcist af," griner Philippe Nielsen.

Det kan Louise godt genkende. Hun mener nok, at hun generelt vasker hænder lidt grundigere end de fleste.

Der produceres i dag cirka 50 produkter i den sterile produktion enten i ampuller, hætteglas eller i form af øjendråber. Og Kristian Østergaard fortæller, at sortimentet hele tiden udvides.

"Gennem årene er vores magistrelle produktion generelt vokset støt og roligt. Det ligger i tiden. Tendensen går imod mere individuelle behandlinger. Tidligere stillede man sig nok i højere grad tilfreds med, at en behandling virker på 80-90 % af patienterne. Men hvad med de resterende 10-20 %? Det er dem, vi laver medicin til her," slutter Kristian Østergaard. ●

Det kræver, at man er god til at planlægge. Hvis du er kommet ind i produktionen og finder ud af, at du skal på toilettet eller har glemt et eller andet, så tager det nemt en halv time at komme ud og derefter ind gennem sluserne igen

Farmakonom,
Louise Børme Rossen

DANMARK

Forskningsnetværk styrker fagligheden i apotekssektoren

En nylig artikel i tidsskriftet *Pharmacy* gør status over de fremskridt, som det danske Netværk for Udvikling af Apotekspraksis har gjort siden dets begyndelse i 2016.

I DANMARK HAR der igennem mange år været tradition for forskning på apotekerne. For at understøtte vidensdeling på tværs af apoteker, forskningsinstitutter og interessenter blev Netværk for Udvikling af Apotekspraksis oprettet i 2016.

102 apotekere på tværs af landet er i dag medlem af netværket, der er ledet af en styregruppe bestående af

op til syv personer – fire fra apotekerne og tre fra forskningsinstitutterne. Styregruppen vurderer nye forskningsidéer og understøtter nuværende og kommende projekter. Det sker blandt andet ved at facilitere kontakten mellem forskningsinstitution og apotek eller apotekerne imellem. Derudover er styregruppen med til at kvalitetssikre de enkelte projekter og afholder desuden halvårlige projektudviklingsmøder, hvor nye forskningsidéer udformes og diskuteres af alle medlemmer. I skrivende stund er 10 projekter fuldførte, mens 17 er igangværende.

Apotekernes deltagelse i forskningsprojekter er med til at give de ansatte en øget faglig bevidsthed og kompetence, især i forbindelse med dialogen i skranken og i forbindelse med sundhedsydelse. På den anden side har forskere fået stor gavn af et tæt samarbejde med apotekerne, både fordi de gennem dem får nemmere adgang til forsøgsdeltagere, og fordi løbende afprøvelse i praksis er med til at kvalificere forskningsresultaterne. Netværket har desuden vist, at solid projektplanlægning er vigtig, når apotekerne er involveret i forskningsprojekter. Alt i alt har netværket fungeret som en platform for forskning på tværs af apotekerne, og det kan være med til at styrke vidensniveauet i den danske apotekssektor. På sigt arbejder netværket på at samarbejde internationalt med andre forskningsnetværk. ●

Burghle, Alaa et al. (2021). The Danish Network for Community Pharmacy Practice Research and Development, *Pharmacy* 9, no. 2: 114. <https://doi.org/10.3390/pharmacy9020114>

SPANIEN

Mange faktorer har betydning i implementering af sundhedsydelser

Helhedsperspektivet kan målrette indsatsen ved implementering af sundhedsydelser.

DER ER MANGE FAKTORER, der har indflydelse på implementeringen af nye sundhedsydelser. Det kan måske virke som en banal erkendelse, men en stor, spansk undersøgelse har for nylig sat fokus på det helhedsperspektiv, der er nødvendigt

for en vellykket implementering.

Forskerholdet har fulgt med i implementeringen af medicin-gennemgang, en relativ ny sundhedsydelse i Spanien, på 122 forskellige apoteker. Ud fra undersøgelsen har de kortlagt 43 forskellige faktorer, der har betydning for, hvor vellykket implementeringen er. Faktorerne influerer hinanden på kryds og tværs, og forskerne har inddelt dem efter, om de står i vejen for implementeringen eller hjælper den på vej. Netværket viser, hvordan nogle faktorer er særligt kritiske for implementeringen, enten fordi en lang række andre faktorer afhænger af dem, eller fordi de kan facilitere, eller stå i vejen for, andre faktorer.

Eksempelvis har forskerne identificeret den tid, det tager for at implementere sundhedsydelsen, som en hel central barriere. Den afgør nemlig, blandt meget andet, hvor motiveret de ansatte er, og hvor nemt patienterne rekrutteres. Omvendt influeres tiden af en lang række faktorer, men særligt workflow, apotekets indretning og de ansattes personlige omstændigheder spiller en stor rolle. Forskerne foreslår derfor målrettede indsats på specielt disse områder – det kan eksempelvis være et re-designet workflow, en separat computer eller rum til den pågældende sundhedsydelse, eller at de apoteksmedarbejdere, der bedst trives med den pågældende ydelse, tildeles patienterne i det omfang, det er muligt.

Pointen her er dog ikke, at der findes én bestemt metode til at tackle udfordringerne, men snarere det modsatte – at det kræver et helhedsperspektiv for at kunne identificere kompleksiteten i implementeringen, så det enkelte apotek kan skræddersy sin indsats efter dets specifikke behov. ●

Pérez-Escamilla, Beatriz et al. (2020). Using network analysis to explore factors moderating the implementation of a medication review service in community pharmacy, *Research in Social and Administrative Pharmacy*.

potensmidler

Tekst: ADRIAN SKOV

Foto: ISTOCKPHOTO

Genopstået blodtilførsel

Ved seksuel stimulation aktiveres NO/cGMP-stofskiftevejen, og omfatter at nitrogenoxid (NO) frigives og koncentrationen af cyklisk guanosinmonofosfat (cGMP) i svulmelegemerne øges. Det fører til afslapning af den glatte muskulatur og tillader øget blodtilførsel, der er nødvendig for erektion. Sildenafil, som er det mest brugte lægemiddelstof i potensmidler, hæmmer effektivt enzymet PDE5, der står for nedbrydning af cGMP i svulmelegemerne. Så ved at hæmme PDE5 fremmes den erektion, der opstår ved seksuel stimulation.

Landshold på potensmedicin

Lægemiddelstoffet sildenafil er igennem tiden blevet undersøgt fra mange forskellige vinkler. I 2005 blev stoffet, under navnet Revatio, godkendt til behandling af pulmonal hypertension, og desuden er stoffet blev undersøgt til behandling af jetlag og højdesyge. Det argentinske landshold fik således i 2017 serveret paracetamol, koffein og sildenafil før en landskamp mod Bolivia i La Paz, der ligger 3600m over jordens overflade.

Trojanske tabletter

Da Viagra® blev markedsført i 1998, var det i lang tid verdens mest populære medicin mod erektil dysfunktion. Den enorme efterspørgsel på midlet, og produktets høje pris per dosis, har betydet, at Viagra® er et af de mest forfalskede lægemidler i verden. Et studie fortaget af Pfizer viser, at op mod 80 % af alle hjemmesiderne i googlesøgninger sælger forfalsket Viagra®.

127.620

Så mange danske mænd fik i 2020 udleveret potensmidler på danske apoteker.

Hovsa-medicin

Oprindeligt var aktivstoffet sildenafil tænkt som medicin mod angina pectoris og forhøjet blodtryk. Under de første kliniske forsøg fandt forskerne dog ud af, at det krævede en relativ stor dosis for bare at opnå en beskedne effekt. Man bemærkede også, at mange af de mandlige forsøgspersoner lå på maven, når de blev tilset, fordi de var forlegne over vedvarende erektion. Da forskerne så, at lige præcis denne bivirkning indtraf, selv ved lavere dosis, skiftede de fokus. Da sildenafil blev markedsført i 1998, var det verdens første medicin på tabletform mod rejsningsproblemer.

Oprejste buketter

I den mere kuriøse ende har forsøg med afskårne blomster vist, at det aktive lægemiddelstof sildenafil kan forlænge blomsters levetid med omkring en uge, når stoffet tilføjes vandet i vaserne. Stoffets virkning i afskårne blomster har en slående lighed med erektion. Hvor blodkar i svulmelegemet i penis åbner, åbner sildenafil de såkaldte sikar i plantevæv, der transporterer væske til og fra blade og blomster, hvilket forhindrer dem i at visne.

10.005.000

Så mange døgndoser potensmidler blev udleveret til mænd på landets apoteker i 2020.

TREO®

– mod hovedpine og migræne

Treo er en smertestillende brusetablet mod migræne og svage smerter som hovedpine, muskel- og ledsmerter, menstruationssmerter og tandpine.

- Har en smertestillende, febernedsættende og antiinflammatorisk effekt
- Indeholder caffein, som forstærker den smertestillende effekt
- Virker inden for 30 minutter
- Godkendt til behandling af migræne

Treo®, Treo Citrus® og Treo Hindbær® 500 mg acetylsalicylsyre og 50 mg caffein brusetabletter

Virkning: Mod migræne samt svage smerter **Advarsler og forsigtighedsregler:** Tag ikke Treo, hvis du er overfølsom over for indholdsstofferne, tidligere har fået allergiske symptomer eller astma ved brug af smertestillende medicin, har mavesår, tendens til blødning, svært nedsat lever- eller nyrefunktion eller dårligt hjerte. Over 65-årige skal undgå langvarig brug af acetylsalicylsyre grundet risiko for mave-tarm-blødninger. Brug af hovedpinetabletter i mere end 10 dage om måneden i mere end 3 måneder kan gøre din hovedpine værre og hyppigere. Treo, Treo Citrus og Treo Hindbær har højt indhold af natrium. Treo Citrus og Treo Hindbær indeholder sojalecithin [E322] og glukose. Treo Hindbær indeholder sorbitol. **Graviditet:** Tag ikke Treo i de sidste 3 måneder før forventet fødsel. Tag kun Treo i de første 6 måneder efter aftale med lægen. **Bivirkninger:** Almindelige: hurtig puls, øget blødningstendens, rysten, søvnløshed, uro, mave-/tarmgener som fx blødning, kvalme, opkastning, diarré, halsbrand. Ikke almindelige: mave-/tarmsår, overfølsomhedsreaktioner (nældefeber, snuel). Sjældne: Vejrtrækningsbesvær og astmalignende anfald. Forstyrrelser i nyrefunktionen. Ikke kendt frekvens: Reyes syndrom hos børn. **Dosering:** Voksne: 1-2 brusetabletter opløst i vand 1-4 gange daglig. Børn: Bør ikke bruges af børn under 15 år uden lægens anvisning og må ikke bruges af børn og unge med feber. **Pakninger:** 10 stk. ikke apoteksforbeholdt og 20 stk. apoteksforbeholdt. Må ikke udleveres til personer under 18 år. **Læs indlægssedlen grundigt inden brug.** 04/2020. Mylan Denmark ApS, Borupvang 1, 2750 Ballerup, tlf. 28116932, info.dk@mylan.com

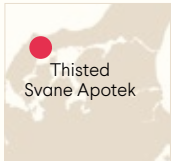
Læs mere om Treo på www.treo.dk

THISTED SVANE APOTEK

”Nu skulle det være”

Inge Kristoffersen havde egentlig ikke tænkt, at hun

skulle være apoteker, men hun har altid syntes om udfordringer. Og da bevillingen til Thisted Svane Apotek blev genopslået fik hun travlt. Hun fik bevillingen, og siden den 1. juni har den 55-årige farmaceut kunnet kalde sig apoteker på Thisted Svane Apotek.

Hvorfor søgte du bevillingen?

Bevillingen blev først slået op i oktober. Jeg så den godt, men jeg tænkte, at mange sikkert ville søge. Da den så blev genopslået, kunne jeg bare mærke, at det her kunne jeg da godt tænke mig. Og så fik jeg travlt.

Hvorfor er det den rigtige bevilling for dig?

Det er vigtigt for mig, at apoteket ligger tæt på, hvor jeg bor, så jeg ikke skal rykke min familie. Vi har et privat landbrug, og det kan jo ikke sådan bare lige flyttes.

Hvorfor er tidspunktet det rigtige?

Jeg har før overvejet at søge en bevilling men har af familiemæssige årsager ikke syntes, at overskuddet var der. Nu er jeg blevet 55 år, og nu kan jeg bruge tid på det. Og så tænkte jeg, at nu skal det være. Jeg har altid godt kunnet lide nye udfordringer.

Hvad bringer du med ind?

Jeg har været på Thisted Løve Apotek i 16 år som farmaceut og været stedfortræder for apotekeren. Jeg har været meget involveret i den daglige ledelse i forhold til alt fra kvalitet og information til dosispakket medicin og farmakomelever. Så jeg synes, at jeg har en bred erfaring.

Hvad vil du med apoteket?

Apoteket er et byapotek i gågaden, og jeg vil gerne lave flere faglige, udadvendte aktiviteter. Jeg vil også gerne samarbejde med kommunen om projekter. For mig er det vigtigt, at der er fokus på god faglig opdatering og dygtiggørelse. Og så er apoteket ikke akkrediteret i dag. Det skal der arbejdes på. Ellers har jeg ikke lagt mig fast på noget, og jeg kommer ikke til at lave om her og nu. Jeg skal jo lige lære medarbejderne at kende.

Hvad glæder du dig mest til?

Jeg glæder mig til at komme i gang med de ledelsesmæssige opgaver. Jeg vil også stadig være i skranken. Jeg kan godt lide at have flere bolde i luften. ●

Inge Kristoffersen

Fra farmaceut på Thisted Løve Apotek til apoteker på Thisted Svane Apotek

- 55 år
- Udnævnt den 22. januar 2021
- Overtagelse den 1. juni 2021

CV

2021, 1. juni: Apoteker, Thisted Svane Apotek

2005-2021: Thisted Løve Apotek

1998-2005: Sct. Clemens apotek og Vils apoteksfilial

1997-1998: Skive Apotek

1992-1997: Hobro apotek

1992: Cand.pharm., Danmarks Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet

Jeg glæder mig til at komme i gang med de ledelsesmæssige opgaver. Jeg vil også stadig være i skranken. Jeg kan godt lide at have flere bolde i luften

FLYTNING

Aarhus Ceres Apotek og apoteker **Bjørn Petersen Thorbjørner** flyttede til ny adresse pr. 28. juni 2021. Den nye adresse er Ceres Allé 18, 8000 Aarhus. Foruden apoteksfilialen i Aarhus driver Bjørn Petersen Thorbjørner tre andre apoteksfilialer i Randers, der alle hører under hovedapoteket Randers Sønderbros Apotek.

AARHUS

KALUNDBORG

UDNÆVNELSE

Apoteker **Anja Claudia Hoffmann**, Rudkøbing Apotek, har fået bevilling til også at drive Odense Bellinge Apotek. Hun har også filialen Humble Apotek tilknyttet.

ODENSE

Redigeret af
**JONATAN DEBELL
OG
TRINE GANER**

FLYTNING

Apoteker **Trine Frost Hansen** og **Holbæk Elefant Apotek** rykker 30. august teltpælene op i den historiske bygning i Ahlgade 32, hvor der siden 1720 har været apoteksdrift. Apoteket rykker over gaden til mere moderne omgivelser, så adgangen lettes for ældre borgere og gangbesværede. Trine Frost Hansen driver også bevillingen i Nykøbing.

HOLBÆK

NY FILIAL

Apoteker **Hassan Rana** åbner 25. august ny filial i Føtex, Kalundborg. Hassan Rana driver derudover apoteket i Høng og filialen i Gørlev.

ARCHIV FOR PHARMACI OG CHEMI
184. bind - 178. årgang - Nr. 7
30. juli 2021

apotek

UDGIVER
Danmarks Apotekerforening
Bredgade 54
1260 København K
+ 45 33 76 76 00
farmaci@apotekerforeningen.dk

FORSIDE
Magnus Klitten

REDAKTION
Ansv. redaktør: Lene Lund Hansen
Daglig redaktør: Trine Ganer
Journalister:
Merete Wagner Hoffmann

GRAFISK PRODUKTION
Layout: Esben Bregninge Design
Tryk: Rosendahls Tryk

ANNONCESALG
Media-Partners
Hanne Kjærgaard
Tlf: 2967 143
hanne@media-partners.dk

MEDLEM AF
 DANSKE MEDIER

KONTROLLERET AF
 DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

KONTROLLERET OPLAG
1.007 i perioden 1. august – 30. juni 2020

FARMACI NR. 8 UDKOMMER
fredag den 3. september 2021

POST

PP DANMARK

Magasinpost SMP
46446

APOVIT®

Viden om vitaminer

APO-2106-FARMACI-KALK-142X245

- Kalktabletter med og uden D-vitamin
- Findes som
  - tabletter til voksne og børn fra 11 år
  - små synkevenlige tabletter til gravide. Kan også bruges af andre som har svært ved at sluge (store) tabletter
  - tyggetabletter med appelsinsmag til børn 3-10. Kan også bruges af voksne, som har svært ved at sluge tabletter

